

УДК 811.161.2'367.3:821.161.2-311.6.09

DOI <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2026.45.3.5>

СТРУКТУРНІ ОСОБЛИВОСТІ ПОРІВНЯЛЬНИХ КОНСТРУКЦІЙ В ІСТОРИЧНІЙ ПОВІСТІ ОСИПА НАЗРУКА «РОКСОЛЯНА»

STRUCTURAL FEATURES OF COMPARATIVE CONSTRUCTIONS IN OSYP NAZARUK'S HISTORICAL STORY "ROKSOLIAN"

Степанюк Г.М.,

orcid.org/0000-0002-3911-641X

приват-доцент,

доцент кафедри мовної підготовки та міжнародної комунікації
Одеської державної академії будівництва та архітектури

Фадєєва А.П.,

*orcid.org/0009-0007-0605-0710*старший викладач кафедри мовної підготовки та міжнародної комунікації
Одеської державної академії будівництва та архітектури

У статті описано та досліджено питання вживання найрізноманітніших порівняльних конструкцій в контексті їхніх структурних особливостей, вжитих Осипом Назаруком в його історичній повісті «Роксоляна». Вибір теми дослідження зумовлений інтересом суспільства до творчого доробку українських письменників початку ХХ століття; саме тих, хто в свій час створив високохудожню літературу, але був затаврований або знищений радянським режимом.

Об'єктом дослідження став текст історичної повісті «Роксоляна. Жінка халіфа й падишаха Сулеймана великого, завойовника і законодавця», що вийшла друком у Львові 1930 року.

Аналіз досліджуваного матеріалу зроблено переважно описовим методом, який реалізовано способами класифікації та лінгвістичного спостереження за порівняльними конструкціями, що застосовані автором. Крім того, застосовувався метод компонентного аналізу з метою виявлення характерних особливостей функціонування безсполучникових та сполучникових порівняльних конструкцій в межах простого та складного речень.

Отримані результати спостережень та проведений аналіз зібраного матеріалу підтвердили факт наявності у творі Осипа Назарука так званих «фігур накопичення» порівняльних конструкцій в окремих розділах тексту, викликаних потребою підсилити емоційну напругу зображуваних епізодів твору, та цілісної системи мовних побудов порівняльного типу, що включає найрізноманітніші засоби асоціативного зіставлення та порівняння у вигляді безсполучникових конструкцій різного типу, компаративем у складі як головних, так і другорядних членів речення, повних і неповних підрядних порівняльних речень, застосованих письменником з метою створення яскравих художніх образів, увиразнення позитивної або негативної авторської оцінки персонажів та подій твору.

Ключові слова: ідіостиль, безсполучникові порівняльні конструкції, порівняльне підрядне речення, цілісна система компаративем, асоціативне зіставлення.

The article describes and explores the issue of using a wide variety of comparative constructions in the context of their structural features, used by Osip Nazaruk in his historical novel "Roksolyana". The choice of the research topic is due to the public interest in the creative work of Ukrainian writers of the early 20th century; namely, those who at one time created high-quality fiction, but were branded or destroyed by the Soviet regime.

The object of the study was the text of the historical novel "Roksolyana. The Wife of the Caliph and Padishah Suleiman the Great, the Conqueror and the Lawgiver", published in Lviv in 1930.

The analysis of the studied material was made mainly by the descriptive method, which was implemented by methods of classification and linguistic observation of the comparative constructions used by the author. In addition, the method of component analysis was used to identify the characteristic features of the functioning of conjunctionless and conjunctive comparative constructions within simple and complex sentences.

The obtained results of observations and the analysis of the collected material confirmed the fact of the presence in the work of Osyp Nazaruk of the so-called "figures of accumulation" of comparative constructions in separate sections of the text, caused by the need to enhance the emotional tension of the depicted episodes of the work, and a holistic system of linguistic constructions of the comparative type, which includes a wide variety of means of associative comparison and comparison in the form of conjunction-free constructions of various types, comparatives in the composition of both main and secondary members of the sentence, complete and incomplete subordinate comparative sentences, used by the writer in order to create vivid artistic images, express the author's positive or negative assessment of the characters and events of the work.

Key words: idiostyle, conjunction-free comparative constructions, comparative subordinate sentence, holistic system of comparatives, associative comparison.

Постановка проблеми. Українська художня література, особливо твори на історичну тематику, посідає важливе місце в житті

нашого суспільства, а тому її вивчення є надзвичайно актуальним питанням лінгвістичних розвідок, адже завдяки їм розкриваються меха-

нізми авторського впливу на людину через слово.

Художня та публіцистична творчість Осипа Назарука є, на нашу думку, яскравим явищем української культури та літератури початку ХХ століття. На жаль, 1939 року після приєднання підпольських земель до Радянського Союзу книги письменника були вилучені з бібліотек і зараховані до категорії націоналістичних. Лише після розпаду СРСР твори письменника почали вільно поширюватися в незалежній Україні і стали об'єктом легального вивчення з боку вітчизняних науковців. Мова його творів, зокрема історичної повісті «Роксоляна», яка створює легендарний образ українки, цілеспрямованої особистості, що зуміла завдяки своєму розуму і силі волі, піднятися над безоднею безправ'я та зневаги, – це окремий яскравий сегмент, який потребує ґрунтовних наукових лінгвістичних студій.

Ідіости́ль О. Назарука в повісті «Роксоляна», безперечно, формують різні мовні елементи: це й правописні норми, притаманні носіям української мови на підпольських землях на початку ХХ століття, і велика кількість запозичень тюркського походження для опису перебування головної героїні за межами рідного краю. Крім зазначеного вище, на нашу думку, важлива роль у повісті «Роксоляна», безумовно, належить і порівняльним конструкціям, що відображають художньо-символічне світобачення письменника і характеризують мовні особливості тексту його повісті. Порівняльні конструкції в жодному контексті (структурному, семантичному, експресивно-виражальному) як елемент ідіостилю Осипа Назарука не були предметом дослідження в мовознавстві.

Аналіз попередніх досліджень і публікацій.

Порівняння як своєрідний і важливий компонент мовної системи, найпоширеніший художній засіб вираження думок і почуттів, потужний інструмент для глибокого розкриття змісту, пізнання різностороннього людського буття весь час перебуває в центрі уваги мовознавців, починаючи із часів Аристотеля та Диметрія.

Серед українських мовознавців, які вивчали порівняльні конструкції насамперед як одиниці грамати́чні, треба назвати І. К. Кучеренка [1], Є. І. Павленко [2], М. Я. Плющ [3], М. С. Заборну [4] та ін. Особливої уваги, на нашу думку, заслуговує праця М. У. Каранської, у якій ґрунтовно і всебічно розглянуто компаративами у складі простого та складного речень. [5] Група науковців, серед яких Л. Ставицька, [6], Н. Кучеренко [7], А. Свашенко [8], Г. Конторчук [9], Шатілова

Н.О. [10] та ін. приділяли увагу семантико-стилістичним можливостям порівнянь в мовно-образній системі художніх текстів різних українських авторів; науковці Г.М. Ковальова, К. В. Зубенко вивчали компаративи як прагматичний аспект формування картини світу, сформулювали робоче визначення поняття «порівняння», що враховує специфіку художнього тексту [11], лінгвіст О. Межов схарактеризував синтаксичні конструкції порівняльної модальності в поетичних творах Тараса Шевченка.

Постановка завдання. Метою нашої наукової розвідки є здійснення лінгвістичного аналізу порівняльних конструкцій, використаних Осипом Назаруком в його історичній повісті «Роксоляна», який передбачає окреслення їхніх структурних особливостей. Реалізація поставленої мети передбачає розв'язання завдань: 1) створення картотеки порівняльних конструкцій твору; 2) дослідження структурних особливостей компаративем, вжитих автором у тексті історичної повісті.

У ході дослідження було використано такі методи: описовий з метою докладного аналізу зібраного матеріалу; порівняльний – для розмежування компаративем, зафіксованих в тексті повісті; метод компонентного аналізу для з'ясування побудови та синтаксичних функцій досліджуваних одиниць.

Джерелом ілюстративного матеріалу є текст твору «Роксоляна» (картотека складає 467 одиниць). Під час наведення цитат з тексту збережено авторський правопис.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аналіз досліджуваного твору Осипа Назарука дає підстави виділити певні особливості функціонування порівняльних конструкцій в ньому, які більш детально розглянемо далі.

По-перше, у творі історичної повісті «Роксоляна» має місце накопичення порівняльних конструкцій в певних розділах тексту. За твердженням науковця І. Кочана: «Фігури накопичення – це синтаксично-стилістичні звороти мови, що вживаються для нагнітання почуттів, посилення чогось» [13, с. 334]. За результатами нашого спостереження можна констатувати, що порівняльні конструкції в тексті повісті О. Назарука вжито більш-менш рівномірно від першої до майже останньої сторінки тексту, але в той же час є розділи, які містять ту саму «фігуру накопичення» у вигляді значно більшої кількості компаративем порівняно з іншими розділами твору. До них належить, наприклад, глава XIV «...А червона кровця на рученьках твоїх...», у якій переповідається про психологічний стан головної героїні, коли виникла

загроза життю її першородного сина: «Була бліда як ялиця овіяна снігом» [14, с. 182]; «Думки як лискавки почали літати по голові в дикій погоні!» [14, с. 182]; «Хоч тряслася на цілім тілі, ум її був острій як бритва і ясний як огонь» [14, с. 184]; «На лежанці відбувалася в ній якась коротка, але мов буря напрасна боротьба. Нутро її було так розфільоване як море в часі тучі і бурі». Нараз немов перун тріс у ній і потряс цілим еством її. Була напів притомна від того потрясення. І здавалося їй, немовби щось зламалося в ній, щось урвалося, щось таке ніжне як далекий відгомін пісні, як золотий промінь сонця, як усміх дитинки» [14, с. 184]; «Встала. Ні. Зірвалася, мов львиця з ланцюха!» [14, с. 184]; «Зворушення оживило її ніжне обличчя, а сльози облили її великі очі, що виглядали як озера по бурі. [14, с. 184]

Або наприклад, глава XVIII під назвою «Гадж Роксоляни», у якій завдяки асоціативним порівнянням створюється вражаюча картина важкої подорожі султанки пустелею: «... острі, мов пороздирані зариси гірських ланцюгів на сході світили всіма красками, почавши від найяснішої краски фіолету аж до найтемнішої червоно-пурпурової. А в тім самім часі зелень долин немов завмирала в матовом відблиску і ставала недвижимо мертва». [14, с. 273]; «— Отсі високопенні дактилеві пальми і вічнозелені тамариски з лусковатим листям і з квітом як роза червоним, отсі акації, що мають пні мов з бронзи і колючки мов зі срібла – всі вони вказують, що недалеко відси жерела Мойсея, о Велика Хатун!» [14, с. 273–274]; «То зі сходу, то с полудня завівав вітер – такий гарячий, – що здавалося, немов би хто дув огнем з величезного міха. Небо стало жовте, як сірка. А за кожним подувом гарячого вітру воздух став темний і їхалося мов у мряці». [14, с. 275]

Фігурами накопичення компаративем автор повісті також активно користується під час створення словесного портрету головної героїні твору: «Маю одну дівчину, білу як сніг на Ливані, свіжу як овоч із нестертим пухом, солодку як виноград з Кипру, з грудьми твердими як гранати з Базри, з очима синими як турнус, що приносить щастя, – вивчену в школах для роскоші вірним, добру до танцю, добру до розмови, послушину як дитину...». [13, с. 75]

Наведені нами приклади у «формі накопичень» порівняльних конструкцій в окремих розділах та епізодах твору красномовно свідчать про те, що порівняння є одним із найбільш виразних засобів тропеїчної системи Осипа Назарука, активне використання якого дозволило йому реалізувати свій авторський задум.

Другою особливістю компаративем роглянутого художнього твору є розмаїття різноманітних безсполучникових та сполучникових порівняльних конструкцій, використаних автором.

До типу безсполучникових порівняльних конструкцій в українській мові науковці традиційно зараховують Орудний відмінок іменників (примітка наша: рідко інших субстантивованих частин мови), прислівникову форму з префіксом по-, а також порівняльні конструкції з дієсловами-зв'язками. У повісті «Роксоляна» О. Назарука з перелічених трьох позицій нами зафіксовано лише два різновиди безсполучникових компаративем. Прислівникова форма з префіксом по- в тексті повісті автором не вживається.

На сьогодні серед науковців не існує єдиної точки зору стосовно орудного порівняльного. Дехто не вважає порівняннями конструкції, які містять у собі орудний відмінок. У той же час Кононенко В.І. наголошує, що в цій моделі порівняльної конструкції визначальне значення має не форма, а лексичне наповнення: словосполучення з орудним порівнянням творяться на основі переносних значень слів і гіперболічно виражають характеристику дії. [15, с. 107]

Звісно, що не кожне слово в тексті твору, вжите в орудному відмінку, буде передавати момент уподібнення, зіставлення і вважатиметься орудним порівняльним: такими є лише конструкції, що подумки можна трансформувати в компаративем з порівняльними сполучниками як, мов, немов тощо. На підтвердження нашої думки наведемо приклади з твору О. Назарука, у яких об'єктом порівняння є іменник в О. в. однини чи множини, і згадувана трансформація цілком можлива: «Намети татарського табору в однім кінці палахкотіли ясним вогнем» [14, с. 20]; «Думки блискавками шибали їй по голові». [14, с. 43]; «І всі мошії станули отвором, а народ мослемів філями напливав молитися за молодого Султана». [14, с. 54]; «Чулася дитиною Бога й вірила, що він не дасть їй зробити кривди» [14, с. 73]; «Лискавкою перебігли перед нею спомини подій від часу її вивезення з рідного дому». [14, с. 81]; «І чулася найменшою з усіх учениць» [14, с. 44]; «Довжезним гусаком сунула нею каравана султанки Роксоляни до гори, званої «Горою Купелів Фараонських». [14, с. 275]

«Ще одним способом творення порівнянь в українській мові, як зазначав в своїй публікації науковець Кононенко В.І., є аналітична конструкція, яка містить слова «бути схожим, здаватися, нагадувати» тощо, лексичне значення якої передає асоціативний зв'язок між явищами, часом

вказує на приблизну, відносну подібність двох понять [15, с. 105].

За результатами спостережень у тексті повісті О. Назарук також вдається до вживання аналогічних конструкцій зі схожими за змістом, однак дещо іншими словами, а саме: *видаватися, пригадувати*. Наприклад, «... розірваний ланцюх на тринітарській церкві *видався їй золотим символом*, дорогим над усе...» [14, с. 40]; «Але *пригадував* їй вола в кераті, що крутився все в один круг...» [14, с. 47]; Наведені конструкції в тексті повісті не є часто вживаними, на відміну від речень зі словом «*подібний*»: «... і вона була *подібна ще до тої меви*, що радісним гомоном витає ранком сонце» [14, с. 117]; «Йшов твердим кроком *до ночі подібний* і дзвонив острогами» [14, с. 143]; «Сиве волосся його спадало аж до стіп, а необтинані нігті виглядати як пазурі орла, а хід його був *до танцю подібний*» [14, с. 166]; «... кінці крем'яних стріл, *до ножів подібні*, лежали вздовж того шляху в пісках» [14, с. 275]; «...овочі їх, *подібні до малих помаранч*, лежали засхлі вдвох Шляху Фараонів між листям, *подібним до листя винограду*» [14, с. 275]; «Вона проколена одним родом насікомих видає у зраних ними місцях краплини *подібні до меду* і чисті як кришталь» [14, с. 278].

Особливим авторським прийомом О. Назарука в таких конструкціях є використання асоціативного зв'язку не лише з окремим предметом чи речовиною, а з певним образом, створюваним в уяві читача завдяки розлогій синтаксичній конструкції, ускладненій підрядною частиною, а іноді й не одною: «А хто думавби, що розуміє їх, той бувби *подібний до сліпої людини, котра обм'явши хвіст мого коня, говорилаб иньшим, що знає його красу, расу і ріст*» [14, с. 244]; «І втім замішанню сама станеш *подібна до фуркала на вежі, з котрого так весело сміються малі діти, а котрим вітер крутить, з котрого боку повіє*». [14, с. 244]

Окрім наведених вище порівняльних моделей, вжитих у межах простого речення, О. Назарук вдається до використання великої кількості порівняльних зворотів, що вводяться ним в речення переважно порівняльними сполучниками **як, мов, немов** і дуже рідко – **ніби** і виконують у більшості випадків синтаксичну роль обставини, переважно – способу дії. Наприклад, «Вона *мов цариця* лагодилася до сну на своїм м'якім, пурпуровім ложі» [14, с. 1]; «Циганка вдивлялася досі спокійно й *немов з насолодою* в біленьку рученьку Настуні» [14, с. 7]. «Ся думка загорілася в її голові *як пожар*» [14, с. 12]; «Серед реготу рясно роздавали удари батогів *ніби «на шутки*

[14, с. 14]; «А в парках Льдиз-Кіоску *мов води рік* ніжно філювали довгі й округлі грядки червоних, синих і пурпурових квітів». [14, с. 80]

Різновидом порівняльної обставини способу дії виступають в повісті «Роксоляна» дієприслівникові звороти, приєднані сполучниками з порівняльним значенням. Наприклад, «Мимохіть підвела вії та благаючим поглядом показала Султанови двері своєї пані, *немов прохуючи*, щоби скорше йшов туди». [14, с. 82]; «Став, *немов отрясаючи з себе приречення предків і традиційну заборону старих царів Царгороду*, котрих спадщину переняв його Рід». [14, с. 112]

Однак не лише порівняльними обставинами способу дії послуговується автор повісті; присутні в тексті й інші види обставин: місця, часу, причини. Наприклад, «А другий голос говорив до неї *немов здалека*» [14, с. 183]; «А Велика Пані, Роксоляна Хуррем сіла навпроти нього так тихо і скромно, *як колись, коли ще була невольницею в Каффі*» [14, с. 162]; «І видно було, як в глибоких яругах *немов з жаху* трясеться вся рістня» [14, с. 137];

Крім того, порівняння, асоціативні зіставлення фіксуємо як в складі головних (підмет, присудок), так і інших другорядних членів речення (додаток, означення).

Отже, друге місце після обставин способу дії за кількістю випадків вживання в тексті повісті займають компаративеми в складі означень: «Бороду мав руду, аж червону, *мов помальовану*». [14, с. 62]; «Пішла в товпі *чорних як уголь* євнухів...». [14, с. 76]; «Але навіть пустиня виглядала на килимі м'яка, *мов матірня пісня*» [14, с. 79]; «... сам занурив обидві руки в воду аж поза лікті й зачав витягати намул *чорний як атрамент*...» [14, с. 274]; «...верблюду султанки, котрий досі уперто крутив носом, коли вона підсувала йому *сухі як порохно* зела пустині...» [14, с. 275]. «Між ними тут і там немов горів *яскравий як цегла червоний порфір*» [14, с. 276]; «А потім пішла Ваді-Гебраном у полуднево-західнім напрямі до *чистого як кришталь* жерела» [14, с. 279].

Різновидом побудови компаративем у складі означень у тексті повісті О. Назарука є конструкції з використанням у порівняльному значенні не лише прикметникових, іменникових, а й дієприкметникових форм: «*Мов зелектризований перуном* стояв великий султан Османів на березі вічногomonного моря» [14, с. 135]; «*Немов посвоячена духом з нею, вдивилася в нахабника*» [14, с. 183]. «Стрімка і *мов застигла* в безконечній самоті і мовчанню стояла п'ятьпальчата свята гора Мойсея...» [14, с. 192]. «Острі, *мов пороз-*

дирані зариси гірських ланцюгів на сході світили всіма красками» [14, с. 273]; «... бо вели канські квадрати каміння видніли немов уставлені одні на других» [14, с. 276].

Використання компаративем у складі додатків за кількістю випадків вживання однозначно поступається обставинам та означенням, але все одно має місце в тексті повісті. Наведемо деякі приклади: «... пошаною оточив як блиском всіх потомків його...» [14, с. 192]; «був ображений мов нечуваним замахом на свої права». [14, с. 199].

Порівняльний зворот у складі підмета також не є дуже поширеною моделлю в тексті твору: «... немов червоний пожег обняв сад і церковцю св. Духа...» [14, с. 5]; «Мов дрозд громовини йшла по краю мослемів. Чути було в воздуху, що надходить велика доба держави османів, підготована твердістю покійного султана». [14, с. 54]. «Нараз немов перун тріс у ній і потряс цілим еством її» [14, с. 184].

У той же час порівняльний присудок навпаки в повісті О. Назарука має розгалужену систему утворень, включаючи переважно форми простого дієслівного і складеного присудка з іменною частиною: «Дерева в саду немов занялися червеною...» [14, с. 5]; «Немов би пливла або летіла в пропасть» [14, с. 230]; «Але немов не знаходили в ній дна». [14, с. 230]; «Щось немов кричало в її душі» [14, с. 259]; «Хвильку обоє стояли, мов задеревілі» [14, с. 10]; «Перекоп був немов тою жилою...» [14, с. 26]; «Був блідий як смерть і задиханий» [14, с. 117]; «Генуєнець сів як підкошений» [14, с. 117]; «Вся сторожа стояла мов остовпіла» [14, с. 143]

Дуже поширеною в повісті «Роксоляна» є практика вживання складних речень з підрядними порівняльними частинами, які автор приєднує до головної за допомогою традиційних сполучників зі значенням порівняння: **як, мов, мовби, немовби**. Така підрядна частина переважно залежить від головної в цілому і може займати відносно неї будь-яке місце. Наприклад: «Дух її ріс і кріпшав в упокореннях, як росте у кожної людини, котра свій хрест лучить з думкою про Бога й очищення» [14, с. 23]; «Мовби змовилися з нею, майже рівночасно попадали на шляху й деякі інші бранки» [13, с. 14].

Порівняльні підрядні частини, вжиті автором в тексті повісті, характеризують дію чи іншу ознаку головної частини шляхом порівняння, зіставлення з тим, про що повідомляється в них. Такі підрядні компоненти складних речень О. Назарука можна поділити за структурою на повні та неповні. Повна підрядна причина має в своєму складі двоелементний граматич-

ний центр. Наприклад, «Виглядало їй, немовби той її внутрішній город поділився на три різні грядки...» [14, с. 49]. «Втягала в свої думки його науку як втягає квітка росу в ніжні листочки» [14, с. 51]; «Почувся більшим і сильнішим, мов би щось доповнило його силу» [14, с. 108].

У неповних підрядних частинах пропущений присудок, який можна за змістом легко відновити з головної або іншої підрядної частини. Наприклад, «І зашипіла ненависть по коридорах, кімнатах і парках сераю, як (зашипіла) ядовита гадина, що сунеться по чудових квітах» [14, с. 97]. «І ще ніколи не смакували йому ніякі потрави так пишно, як (смакував) той скромний харч...» [14, с. 116].

Форми порівняльних сполучників неначе, неначебто, нібито в творі О. Назарука відсутні.

У той же час автор повісті часто вдається до застосування в порівняльному значенні сполучника *якби*, що в українській мові зазвичай приєднує умовну підрядну частину, але в творі Осипа Назарука цей сполучник часто вжито в контексті умовного припущення, яке межує з порівнянням, і його подумки можна замінити на сполучники *ніби, мов, наче* тощо.

Чинником, що підсилює саме порівняльне значення, виступає прислівник *так* у головній частині речення. Наведемо приклади: «Нехай діється воля Його! додала *так* щиро, *якби* на хвилинку блиснула в ній її давня віра» [14, с. 271]. «Йшов біля неї коридорами палати *так, якби* не він був ту головна особа, а вона» [14, с. 108]. «Засміялася *так* природно й весело, *якби* хотіла сказати...» [14, с. 110]. «Відповіла поважно, але *так* приязно, *якби* вже просила його, дати фонди на ті будови...» [14, с. 110]. «Зразу зробилося їй *так* лячно, *якби* була сама в якійсь пустині» [14, с. 116]. «Відітхнула *так* сильно, *якби* скінчила дуже важку працю» [14, с. 167]. «І усміхнулася *так, якби* знала про нього щось, чого не хоче сказати» [14, с. 173].

Висновки та перспективи подальших досліджень. Підсумовуючи викладену вище інформацію, можемо констатувати, що в аналізованому історичному творі Осипа Назарука мають місце фігури накопичення порівняльних конструкцій в окремих розділах та епізодах твору, а також структурне розмаїття компаративем, які, на нашу думку, є настільки різноманітними, доречно використаними, що їх сміливо можна назвати авторським прийомом, який формує ідіостиль письменника.

У подальшому плануємо розглянути порівняльні конструкції, вжиті О. Назаруком в істо-

ричній повісті «Роксоляна» під іншим кутом зору, бливостей, які, на нашу думку, дали змогу авторам а саме: в контексті їхніх лексико-семантичних особливостей, які, на нашу думку, дали змогу авторам рові найповніше втілити свій авторський задум.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Кучеренко І. К. Синтаксичні функції порівняльних конструкцій. *Актуальні проблеми граматики: Зб. наук. праць*. Львів: Світ, 2003. С. 136 –139.
2. Павленко Є. І. Порівняння як граматична і стилістична категорія. *Мовознавство*. 1970. № 3. С. 78 – 85.
3. Плющ М.Я. Орудний порівняння в українській мові. *Українська мова і література в школі*. 1979. № 4. С. 29 – 36.
4. Заборна М.С. Порівняльні конструкції в системі складного речення української мови: Навч.-метод. посібник. Тернопіль: Підручники і посібники, 2001. 28 с.
5. Каранська М.У. Синтаксис сучасної української літературної мови: Навчальний посібник. К.: Либідь, 1995. 325 с.
6. Ставицька Л. В незнане вгвинчує мисль, як вихори спіральні (Порівняння в поезії М. Бажана). *Культура слова*. К.: Наукова думка, 1985. Вип. 29. С.31–35.
7. Кучеренко Н. Порівняння як засіб гумору в мовотворчості О. Черногуза. *Східнослов'янські мови в їх історичному розвитку: Зб. наук. праць. Част. 2. Запоріжжя: ЗДУ, 1996. С. 94 – 96.*
8. Свашенко А.О. Порівняння в прозі О. Кобилянської. Творчість Ольги Кобилянської у контексті української і світової літератури (До 125-річчя з дня народження письменниці): *Тези допов. і повід. наук. конф. Ч. 2.* Чернівці: ЧДУ, 1988. С. 102–103.
9. Конторчук Г. К. Порівняння у поетичному мовленні В. Стуса. Творчість Василя Стуса у контексті європейської літератури ХХ століття: *Зб. матеріалів наук. конф. Донецьк: ДДУ, 1998. С. 51 – 53.*
10. Ковальова Г. М., Зубенко К. В. Компаративи як прагматичний аспект формування картини світу в гумористичному дискурсі Є. Гуцала та О. Ільченка. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія : Філологія*. 2016. Вип. 74. С. 68 –71.
11. Шатілова Н.О. Порівняння в мовно-образній системі художнього тексту (на матеріалі творів Сидора Воробкевича) *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*. 2023. Том 34.(73) № 1. Ч.1. С. 92–97
12. Межов О. Синтаксичні конструкції порівняльної модальності в поетичних творах Тараса Шевченка. *Волинь філологічна: текст і контекст : зб. наук. пр. / уряд. О. В. Яблонська. Луцьк, 2014. Вип. 18. С. 297–308.*
13. Кочан І. Лінгвістичний аналіз тексту. К. : Знання, 2008. 423 с.
14. Назарук О. Роксоляна. Жінка халіфа й падишаха Сулеймана Великого, завойовника і законодавця. Історична повість з 16-го століття. Львів: Репринтне відтворення видання 1930 року. 302 с.
15. Кононенко В.І. Синоніміка порівняльних конструкцій. *Мова. Культура. Стиль: Зб. наук. статей*. Київ – Івано-Франківськ, 2002. С. 102 –117.

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу CC BY 4.0

Дата першого надходження статті до видання: 11.02.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 23.03.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 07.05.2026